

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji . . .	2,55 zł.
Z odnośniami i w agencjach . . .	2,65 „
Na pocztę, już z odnośniami . . .	2,80 „
Kwartalnie w ekspedycji . . .	7,65 „
Na pocztę już z odnośniami . . .	8,67 „
Strajki, inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — części kwoty abonamentowej. —	

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio lam. lub jego miejsca 15 gr.
w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm.
3 lam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale
redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.
Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Czwartek: Seweryna i Juljana
Piątek: † Marcjanny

CHOJNICE, piątek dnia 9. stycznia 1931 r.

Słońca wschód 7.43 zachód 15.41
Kiełcyca wschód 21.28 zach. 10.33

Więści o krótkiej treści

Ofiary lotu włoskiego do Brazylii

Stwierdzono obecnie że w związku z lotem eskadry włoskiej do Brazylii poniosło śmierć pięciu członków ekspedycji — Dwa hydroplany zostały zniszczone względnie tak uszkodzone że nie były zdolne do dalszego lotu

Powstanie tubylców na Formosie

(wyspa japońska) zostało stłumione — Straty wojsk japońskich wynosiły podczas akcji tej około 150 — 200 chłopów — Około 500 powstańców wzięto do niewoli i czeka ich sąd doraźny

Lotnicy amerykańscy

którzy odlecieli onegdaj z Ameryki do Europy za trzymali się wczoraj na wyspach Bermudzkich Stąd udają się dziś do wysp Azorskich

Niszcząc w górach

10c strzelców alpejskich odkopało pod Briancon 6 turystów którzy zasypani zostali przez lawinę i ponieśli śmierć w śniegu

Nowy wiceminister sprawiedliwości

W „Monitorze Polskim“ z 5 stycznia 1931 r. ukazało się postanowienie p Prezydenta Rzeczypospolitej z 1 stycznia br o nominacji prokuratora Sądu Najwyższego p Mieczysława Świątkowskiego pełniącego obowiązki dyrektora departamentu w ministerstwie sprawiedliwości na podsekretarza stanu w temże ministerstwie w 3 stopniu służbowym

Posiedzenie senackiej komisji administracyjnej odbędzie się w sobotę

Senacka komisja administracyjna i samorządowa odbędzie w sobotę o godzinie 11-ej przed południem posiedzenie, celem ukończenia się i przydziału referatów Przedmiotem obrad ma być również wniosek ukraiński, dotyczący pacyfikacji w województwie lwowskim, stanisławowskim i tarnopolskim

NIK ukończyła uwagi o budżecie za rok 1928-29

Najwyższa Izba Kontroli komunikuje: Uwagi o wykonaniu budżetu na okres 1928-29 oraz wnioski przewidziane w art 7 ustawy o kontroli państwa, uchwalone przez kolegium NIK są w druku Termin ich przedstawienia, przewidziany w powołanej ustawie, będzie zachowany

Głos Aleksandra Świętochowskiego w sprawie brzeskiej

Na łamach „Robotnika“ pojawił się początek listu otwartego Aleksandra Świętochowskiego do pp Liebermanna, Bagińskiego, Popiela i in jako „tych którzy najwięcej wycierpieli“ zatytułowany „Rodowód Brześcia“ a rozpatrujący sprawę brzeską ze stanowiska historjozoficznego

Akces Narodowej Organizacji kobiet wschodniej Małopolski do deklaracji brzeskiej

Narodowa organizacja kobiet we Lwowie zgłosiła imieniem oddziałów N O K trzech województw wschodniej Małopolski akces do protestu stowarzyszeń kobiecych w Warszawie i Poznaniu w sprawie brzeskiej Deklaracja zawiera równocześnie apel do stowarzyszeń katolickich Lwowa by przyłączyły się do protestu N O K Odezwę podpisała przewodnicząca N O K była kandydatka na posłankę p Marja Demelówna

Jednolity tekst ustawy inwalidzkiej

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej opracowało wspólnie z ministerstwem skarbu jednolity tekst ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych, ich rodzin, oraz rodzin poległych i zmarłych lub zaginionych których śmierć lub zaginięcie pozostaje w związku ze służbą wojskową Jednolity tekst ustawy o zaopatrzeniu ogłoszony został w Dzienniku Ustaw R P w drodze obwieszczenia

Piłsudczyk o Brześciu i Piłsudskim

„Brześć jest posunięciem rządu marszałka J Piłsudskiego na arenie walki politycznej“

Jeden z ideowych przywódców piłsudczyzny poseł Antoni Anusz zamieszcza w „Gazecie Polskiej“ artykuł o błogostawieństwach dzieła brzeskiego Píše on między innymi:

„Brześć jest posunięciem rządu marszałka J Piłsudskiego na arenie walki politycznej Podkreślam słowo: walki

„Brześć jest kolejnym stadium walki marszałka J Piłsudskiego z duchem anarchji itd“

Ze strony „sanacji“ niepułkownikowskiej chciało dotąd, by opinia publiczna uwierzyła, że Brześć nie ma żadnego związku z polityką, z systemem politycznym Teraz stojący przy wielkim ołtarzu „sanacyjnym“ piłsudczyk - idealista, poseł Antoni Anusz, stwierdza głośno i z naciskiem, że

„Brześć jest posunięciem rządu marszałka J Piłsudskiego na arenie walki politycznej“ że jest „kolejnym stadium walki“ tej

A dalej powiada p Anusz w „Gazecie Polskiej“ że Brześć był konieczny ze względu na wybory, bo „to co się praktykowało w Polsce podczas wyborów do poprzednich sejmów nie było walką z rządem, lecz barbarzyńskim, sadystycznym pastwieniem się nad rządem z ujemną dla powagi państwa“

Czyli, że Brześć był środkiem — przeciw sadyzmowi —

Nie zamierzamy wyznać p Anusza komentować Stwierdzamy je tylko i utrwalamy („Kurjer Poznański“ nr 4)

Daremny trud

Pomimo wielkiej agitacji bezbożników w Sowietach i prześladowania wszystkich wierzących bez względu na wyznanie, do jakiego należą, duch religijny ludu rosyjskiego bynajmniej nie zagał

Píše o tem „Polska“ m in: Duch religijny tkwi mocno w sercach i niejednokrotnie z wielką siłą zaznacza swoje istnienie Pisma sowieckie podają naprzykład fakty, że w warsztatach kolejowych w Konotopie liczba wyznawców jednej z sekt wzrosła w stosunku do roku ubiegłego o 23 proc, że w tej samej miejscowości często odbywają się zebrania dla czytania Ewangelji, że w innej miejscowości Mieszeryńsku święta religijne zawsze uroczyste są obchodzone, że w domach nawet komunistów i „komsomolców“ nadal znajdują się obrazy święte itp

Niedawno zbiegły do Finlandji, duchowny prawosławny Sołodownik, opowiadając o sytuacji w Rosji sowieckiej ze wzruszeniem wspomina jak wierząca ludność Petersburga ze swych skromnych racji utrzymuje duchowieństwo, pozbawione, jak wiadomo prawa otrzymania pożywienia Zwraca dalej ten sam informator uwagę na zakaz

publicznych dyskusyj na temat walki z religją, gdyż dyskusje te z reguły kończyły się moralnym zwycięstwem wierzących Charakterystycznym jest wypadek żądania przez marynarzy z Kronsztaadu przystania im dwóch kapłanów, Kiedy kapłani ci przybyli do Kronsztaadu, tłum 5 tysięcy marynarzy poniósł ich triumfalnie Triumf ten opłacił później jeden z duchownych więzieniem, drugi deportacją

W samym Petersburgu często widzieć można tłumy do 10 tysięcy, słuchające nabożeństwa na zewnątrz świątyni, która nie może wszystkich pomieścić Ten sam Sołodownik zeznaje że widział tłumy deportowanych na północ chłopów, którzy na piersiach nosili białe krzyże z napisem: „cierpimy za wiarę chrześcijańską“ Pewien również zbiegły z Rosji baptysta ogłosił niedawno w socjalistycznym piśmie „Dni“ list w którym między innymi pisze: „jednocześnie objawia się wielkie przywiązanie do Chrystusa Oczywiście są tacy, co nie mogą znieść cierpienia i ustępują, nie są oni jednak liczni Pozostali z wiarą oczekują dnia, gdy Pan położy koniec ich cierpieniom“

Adwokaci wileńscy w sprawie Brześcia

Prasa wileńska ogłasza następujące pismo adwokatów wileńskich do pp mecenasów Witolda Abramowicza i Zygmunta Jundziła, piastujących z ramienia BB mandaty senatorów:

Wielce Szanowni Koledzy!

Opinia publiczna w Polsce wstrząśnięta jest do głębi straszliwymi faktami dotyczącymi traktowania więźniów brzeskich, a ujawnionemi we wniosku nagłym Stronnictwa Narodowego, interpelacji posłów Związku Parlamentarnego Polskich Socjalistów, klubu parlamentarnego Posłów Chłopskich oraz Klubu Chrześc Demokracji jak również w liście profesorów uniwersytetu Jagiellońskiego do posła na Sejm — prof Adama Krzyżanowskiego

Podkreślamy, że „sprawa brzeska“ od początku swego budziła wielki niepokój wśród palestry polskiej i wywołała protesty ze strony jej reprezentacji urzędowych oraz organizacji adwokackich — Jak się okazuje z powyższych enuncjacji do najbardziej katowanych i maltretowanych więźniów brzeskich należał jeden z wybitnych przedstawicieli palestry polskiej — poseł i prokurator Trybunału Stanu, sześćdziesięcioletni dr Herman Libermann, pozatem w liczbie więźniów brzeskich było kilku innych prawników Ale oczywiście nie o nich tylko, naszych kolegów i nie tylko specjalnie o wybitnych byłych posłach i działaczach politycznych nam idzie Idzie o obywatela i człowieka wogóle Zrozumiałem jest w tych warunkach, że tego rodzaju podeptanie godności ludzkiej w

stosunku do „więźniów brzeskich“ — okropne zarówno ze względów humanitarnych jak i ze stanowiska państwowości polskiej urągające honorowi Rzeczypospolitej — nie może przejść bez echa protestu zarówno ustawy jak szczytnych tradycji palestry polskiej powołani są być „rzecznikami prawa i słuszości“

Dotknięci w najgłębszych naszych zasadach i uczuciach, zwracamy się do Szanownych Kolegów jako tych którzy będąc zawsze darzeni naszym zaufaniem i piastując godność członków Rady Adwokackiej w Wilnie, piastują jednocześnie mandaty senatorów Rzeczypospolitej z ramienia Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, posiadające większość w Sejmie i Senacie, a więc ponoszą odpowiedzialność za załatwienie „sprawy brzeskiej“ Zwracamy się z usilną prośbą o przyczynienie się do jaknajprędszego całkowitego wyjaśnienia sprawy i ukarania winnych, moralnego zadośćuczynienia pokrzywdzonym i zapobieżenia na przyszłość podobnym faktom

Prosimy jednocześnie o informowanie nas, co i jak Szanowni Koledzy przedsięwzją w tej palącej sprawie, gdyż Ieh w tym względzie działania, skoro Koledzy są członkami naszej korporacji w najwyższym stopniu nas wszystkich obchodzi

Ponieważ wystąpienie nasze dotyczy sprawy publicznej treści listu tego podajemy do publicznej wiadomości, jednocześnie z doręczeniem go Szanownym Kolegom

Pod listem tym znajduje się przeszło 60 podpisów

W pogoni za milionowymi spadkami

Z Łodzi donoszą „Il Kurj Codz“ W Gostyninie oraz w Łodzi wielkie poruszenie wywołała następująca historia. Obywatel Gostynina, niejaki Chaim Poznański, wyemigrował przed 100 laty do Ameryki gdzie ożenił się z katoliczką wobec czego został przez rodzinę swoją pozostawiony w kraju wydziedziczony.

Poznański wkrótce dorobił się olbrzymiego majątku i umierając pozostawił testament z zastrzeżeniem otwarcia go dopiero po 50-ciu latach.

Poznańskiemu chodziło bowiem o to, ażeby rodzina jego, która się go wyrzekła nie otrzymała spadku a jednocześnie chciała umożliwić skorzystanie z jego spadku późniejszym pokoleniom do których żadnej pretensji nie miał.

Niedawno termin 50-letni wygasł, wobec czego testament otwarto.

Władze amerykańskie poszukują obecnie wszystkich prawnych spadkobierców. Ponieważ w ciągu 50-ciu lat narosły olbrzymie odsetki cały spadek wynosi obecnie 88 milionów dolarów. O spadek ubiegają się wszyscy niemal Poznańscy w Łodzi, usiłując dowiedzieć pokrewieństwo ze zmarłym Chaimem Poznańskim.

Prosta sprawa

„Gaz Polska“ oburza się na „demagogię“ w sprawie brzeskiej nazywając „hałas“ dokoła tej sprawy „spekulacją na sumieniach“ która usiłuje „sprowadzić kryzys myślowy i moralny wśród inteligencji“.

O „óz, pisze „Gaz Polska“:

— operując hasłami których wyprzec się trudno, demagogowie owi pragną nas pokłócić. Ale proszę nie myśleć, że pragną pokłócić jednego z drugim podzielić nas na koterje czy grupki. Nie! Oni dobrze wiedzą, że jesteśmy zbyt zwartą ideologicznie masą, aby się nas byle komu dało rozbić i wobec tego zapragnęli oni pokłócić nas samych z sobą. Wywołując hasła, o których mówiliśmy, że trudno się ich wyprzec budzą w nas uczucia, bez sprzecznie same w sobie szlachetne, usiłują wbić klin w nasze własne serca, każdemu poszczególnemu z nas rozdziwić sumienie i w ten sposób uczynić wyłom w naszej twierdzy, wprowadzić zamieszanie do naszej ideologii i osłabić naszą dyscyplinę.

Smieszni ludzie! Spodziewają się oni że my na jednej szali, uwiedzeni zbudzonymi w nas abstrakcyjnymi hasłami, położymy krzywdę człowiekowi ka jeśli ona nawet była, a na drugiej krzywdę Państwa, całą naszą ideologię i całą naszą wiarę w Wodza i jego obóz! Smieszni ludzie —

Uderzono w nasze serca i zaapelowano do naszych sumień. Pamiętajmy, że uczyniono to w haniebnym celu że użyto świętych hasel, aby nimi zdławić jeszcze świętsze. Ze wywieszono sztandar szanibionej rzekomo godności człowieka, aby tem łatwiej w swe brudne dłonie pochwycić sztandar wielkości i siły Polski. Niechże się dowiedzą ci, którzy tę zbrodniczą agitację prowadzą, że i my o tem wiemy i czuwamy że się rozdziwić nie damy ze sumienia nasze są spokojne —

Wywodów tych, niestety, za odpowiedź „demagogom“ uważać nie podobna. Przedewszystkiem krzywda człowieka zawsze pozostanie krzywdą i żadne wywody i powoływania się na cele wyższe nie usuną przykazań Dekalogu! Wreszcie o co chodzi? — Zdaje się o to, by śledztwo sądowe zbadać mogło kto i jak w Brześciu zawinił bez względu czy komu więźniowie brzescy podobają się, czy nie. Wszystkie zaś inne rozmowy są na ten temat — to zaciemnianie prostej sprawy.

Przeciw krzykom niemieckim

Londonyjski „Times“ zamieszcza artykuł pod tytułem: „Niemcy i plan Younga“ w którym obszernie omawia przemówienie noworoczne generała Groenera do prezydenta Hindenburga, w którym było poruszone zagadnienie, czy Niemcy mogą znieść nałożone im ciężary finansowe.

„Times“ pisze że wyzyskanie przyjęcia noworoczego do omawiania spraw urzędowych wynika niewątpliwie z tego powodu, że kanclerz Bruening i jego koledzy wobec przykrego i ciężkiego położenia słusznie liczą na powodzenie przy wykonywaniu swych ważnych zadań, jeżeli się im uda oderwać od skrajnego skrzydła ruchu nacjonalistycznego wielką grupę o bardziej umiarkowanym kierunku, która oddawna się domaga silniejszej polityki zagranicznej.

Ogólnym celem tej polityki jest naturalnie zmiana traktatu wersalskiego a zwłaszcza postanowień gospodarczych, jakie zeń wynikają. Wyrażanie przez szerokie sfery pragnienie jakiegokolwiek polityki uwolnienia, którem się tłumaczy wielki rozrost partji narodowo-socjalistycznej zyskuje poparcie przez postęp depresji wszechświatowej.

Stały spadek cen zwiększył niewątpliwie spadek haskich spłat rocznych w wielkim stopniu, w jakim plan Younga nie mógł tego przewidzieć

Jednocześnie wywołała w Łodzi sensację wiadomość o nowym spadku, również amerykańskim który czeka na swoich spadkobierców.

Testatorem był tym razem niejaki Sender Baum, który jako 18-letni chłopiec przed 50-ciu laty wyemigrował do Ameryki. Początkowo nie dawał on o sobie żadnych znaków życia, lecz później utrzymywał ściśle porozumienie z rodziną zamieszkałą w Piotrkowie oraz w Łodzi.

Sender Baum, który w Ameryce dorobił się wielkiego majątku przed kilku miesiącami zmarł pozostawiając spadek w wysokości 14 milj dolarów.

Wiadomość o tym spadku rozeszła się lotem błyskawicy po Łodzi i Piotrkowie i wywołała zrozumiałe poruszenie, przedewszystkiem wśród wszystkich Baumów należących do rodziny testatora.

Z pretensjami do spadku wystąpiło około 40 osób, które powierzyły prowadzenie sprawy spadkowej jednemu z adwokatów berlińskich. Należy zaznaczyć że zmarły Sender Baum posiada w Łodzi brata Mojżesza, zam przy ul. Zawiszy 7.

i Niemcy ucierpią prawdopodobnie wskutek de presji wszechświatowej prawie tak samo, jak Anglja, W tych okolicznościach jest rzeczą zrozumiałą że rząd niemiecki bada wszelkie sposoby, któreby mogły przynieść ulgę.

Mozna tymczasem powątpiewać — pisze dalej „Times“ — czy takie wyraźne aluzje w sprawie możliwości moratorium mogą się przyczynić do osiągnięcia tego celu. Z historii powstania planu Younga wynika, że postanowienia o moratorium były pomyślane jako ostatnie wyjście. Postanowienia te weszły na miejsce funkcji komisji transferowej planu Dawesa, by walucie niemieckiej zapewnić stałość. Z podziału na spłaty chronione i nie chronione wynika jasno, że klauzula ta nie odnosi się do natury spłat reparacyjnych jako takich, lecz jedynie do transferu rocznego. Tylko przesilenie tak gwałtowne, że bezpośrednio zagraża równowadze waluty niemieckiej, może upoważnić rząd niemiecki do zgłoszenia nadzwyczajnego wypadku niezdolności do płacenia, nazywanego moratorium.

Na razie jednak nie jest to jeszcze uzasadnione ani kryzysem budżetu ani stanem dewiz zagranicznych w Banku Rzeszy. Polityka krzyczenia, zanim się uczuje ból jest niebezpieczna dla świata polityki realnej, chociaż się może wydawać bardzo celowym środkiem odebrania nacjonalistom wiatru. Pod względem gospodarczym może ta polityka przyczynić się tylko do wzmocnienia przesilenia któremu właśnie moratorium ma zaradzić, oraz do wzmocnienia solidarności wierzących. Nie mieć, jak to wyraźnie zapowiadają obecnie omawiania między ministerstwami finansów Anglii i Francji.

Bilans Banku Polskiego w ostatniej dekadzie grudnia

Bilans Banku Polskiego za ostatnią dekadę grudnia roku ub. wykazuje zapas złota 562,244,000 zł; tj. o 46000 zł więcej niż w poprzedniej dekadzie. Pieniądże i należności zagraniczne zaliczone do pokrycia, wzrosły o 14483000 zł do sumy 288417000 zł. Również i niezaliczone do pokrycia wzrosły o 66000 zł do sumy 124267000 zł. Portfel wekslowy wykazuje zmniejszenie o 5932000 zł i wynosi 672046000 zł. Pożyczki zastawowe wzrosły o 7319000 do sumy 86344000 zł. Inne aktywa zwiększyły się o 17458000 i wynoszą 154984000 zł.

W pasywach pozycja natychmiast płatnych zobowiązań wynosiła 210322000 zł, co w stosunku do poprzedniej dekady wykazuje zmniejszenie o 65753000 zł. Obieg biletów bankowych wzrósł o 92522000 do 1328198000 zł. Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań wyłącznie złotem, wynosi 36,54 procent czyli 6,54 proc. ponad pokrycie statutowe. Pokrycie kruszcowo-walutowe wynosi 55,20 czyli 15,29 procent; ponad pokrycie statutowe wreszcie pokrycie złotem samego tylko obiegu biletów bankowych wynosi 42,33 procent.

Zasługi misjonarzy

Podczas jednego z niedawnych przemówień sędzia okręgowy z Kistna, w południowych Indiach mr C S Mahadeva Iyer, Hindus z pochodzenia, obszernie zajął się rezultatami pracy misjonarzy w Indiach. Podziwiał ich poświęcenie, z jakim niosą pochodnię wiedzy do najodleglejszych zakątków Indji.

Ich zasługą jest podniesienie poziomu kulturalnego i społecznego najniższych warstw ludu hinduskiego. Lecz nietylko na tem polu pracy położyli misjonarze niezapomniane zasługi — zajęli się oni również i wyższem wykształceniem, zakładając takie szkoły, jak w Madras; Trichinopolis, Tinnevely i Musulipatam.

Będąc w służbie Boga, jednocześnie ludzkości oddali olbrzymie usługi — To też niema chyba Hindusa któryby nie czuł dla nich wdzięczności i przywiązania.

Najlepszą ilustracją pracy misjonarzy są ich zakłady naukowe.

Życzenia gen Hallera dla harcerstwa

Przewodniczący Oddz Wielkopolskiego Zw Harcerstwa Polskiego i honorowy harcerz Rzpł druż gen broni Józef Haller wydał z okazji Świąt i N Roku poniższy rozkaz do Harcerstwa Włkp:

„Przy zbliżających się świętach Bożego Narodzenia oraz na rok 1931 śle Wam na tej drodze serdeczne życzenia. Niechaj Harcerstwo polskie zjednoczone organizacyjnie i z duchaharcerskiego, staje się potężnym czynnikiem Miłości Boga i bliźniego w życiu Polski odrodzonej, w niepodległym bycie narodowym i państwowym. Wszak odkupienie ludzkości przez to przykazanie miłości jest celem przyjsia Chrystusa Pana, zaś wskaźnikiem życia człowieka. Jego przeczyste, pracowite i ofiarne życie, nauki i przykłady zawarte w ewangeljach świętych i Boga Człowieka ofiarą śmierci i Zmartwychwstanie.

Pamiętajmyż o wdzięczności naszego zmartwychwstałego Narodu dla Zbawiciela, któremu Poznań wznosi pomnik wdzięczności — Pomnik Najświętszego Serca Jezusa Pana. Niech nie braknie wśród ofiarodawców nas wszystkich harcerzy polskich, by żywym czynem zaświadczyć że Harcerstwo polskie z całym Narodem jest przy Chrystusie Zbawicielu.

Przed procesem ukraińskich podpalaczy

Dnia 23 bm rozpoczęła się w sądzie okręgowym we Lwowie przed trybunałem przysięgłych serja procesów karnych przeciwko sprawcom podpalen, dokonanych w drugiej połowie ubiegłego roku — W dniu tym odbędzie się rozprawa przeciwko 5-ciu członkom U W O z Włodzimierzem Sawczykiem na czele, którzy we wrześniu podpalił folwark hr Juliusza Tarnowskiego w Byszczewie, pow sokalskiego. Oskarżeni odpowiadają będą za zbrodnię zdrady głównej i podpalenie. Dalsze procesy karne przeciwko podpalaczom ukraińskim w liczbie kilkunastu odbędą się w lutym i w marcu br.

Jednomysłny hołd dla wielkiego żołnierza

Francji

Tysiące depeesz kondolencyjnych napływają ze wszystkich krajów z okazji zgonu marsz Joffra „Le Temps“ pisze że naród francuski może jedynie być głęboko wzruszony hołdami które cały świat cywilizowany składa pamięci zmarłego. Prasa całego świata, łącznie z prasą niemiecką co zasługuje na podkreślenie, wychwała przede wszystkim wielką skromność zmarłego który z wzruszającą prostotą dokonał jednego z najdonioślejszych gestów w historii świata. Ten jednomysłny hołd, złożony zwycięzcy z nad Marry jest wielką pociechą dla narodu francuskiego w jego żałobie.

Trzeci pilot polski ukończył pół miliona kilometrów lotów

W ostatnich dniach pilot polski Polskich Linij Lotniczych „Lot“ Tadeusz Karpiński ukończył pół miliona kilometrów lotów które przebył w powietrzu w służbie pilota komunikacyjnego.

P Karpiński jest trzecim w Polsce pilotem po pp Burzyńskim i Długaszewskim, osiągającym tę olbrzymią drogę w powietrzu odpowiadającą dziesięciu przeszło okrążeniom kuli ziemskiej. Podobnie, jak jego poprzednicy, pilot Karpiński wielką tę przestrzeń podoboczną przebył w codziennych lotach komunikacyjnych, bez żadnego najdrobniejszego wypadku; w czasie całej swej służby w lotnictwie komunikacyjnym p Karpiński ani razu nie uszkodził prowadzonych przez siebie aparatów.

Wyspa Haiti wspiera się na słupach koralowych 50 metrowej wysokości

Amerykański uczoney Green wydał ostatnio książkę opartą na wieloletnich studjach w dziedzinie przyrody morskiej — W książce swej nazywa Green wyspę Haiti wyspą cudów — Tu zdaniem tego uczonego znajdują się największe rafy koralowe na świecie — Dno morskie w obrębie wyspy przedstawia widok jakiego nie może sobie wyobrazić myśl ludzka — Cała wyspa podtrzymywana na jest olbrzymimi kłębami czerwonymi filarami dochodzącymi nierzadko do wysokości 50 metrów a 15 metrów szerokości — Miejscami dno jest tak gładkie jak szlifowany marmur — Cały las pięknych roślin najróżnorodniejszych kształtów barw i odcieni wyrastający z koralowego kamienia wspaniałe groty pełne dziwacznych złamań i strzelin wszystko to wygląda jak krajina wyczarowana z najfantastyczniejszych bajki.

Najgłębsza kopalnia Europy w Czechosłowacji

Wśród licznych kopalń w Europie odznaczających się znaczną głębokością przekraczającą często 1000 metrów na pierwszy plan wysuwa się kopalnia rudy w okolicy Przybramia w Czechosłowacji — Już w roku 1875 dotarto tam do głębokości 1000 metrów w roku 1923 pogłębiono ją o 311 metrów a w roku obecnym głębokość kopalni wynosi 1345 metrów — Zaznaczyć należy że kopalnie te tak zwane Aneńskie zawierające srebro i antymon pod względem bogactwa należą do pierwszych w Europie.

Nowy rekord amerykańskiego głodomora

Amerykański mistrz w głodowaniu — John Smith ustanowił w ostatnich czasach na swym piśmie w jednym z miast stanu Illinois nowy rekord przebywając w szklanej trumnie 68 i ćwierć dnia i pożywając się przez ten czas wodą zaprawioną sokiem cytrynowym.

Kto i gdzie podpala?

Sumka o akcji sabotażowej

Jedno z pism lwowskich ogłasza ciekawe szczegóły z przemyczonego do Polski ostatniego numeru U O W Surma

Numer ten poświęcony jest akcji sabotażowej w Małopolsce Wschodniej a w szczególności jej wodzowi i organizatorowi Juljanowi Hołowińskiemu który jak wiadomo zastrzelony został przez policję w chwili usiłowanej ucieczki

Na stronie pierwszej Surmy umieszczono portret Hołowińskiego a pod nim odezwę na jego cześć podpisaną przez krajową komendę UOW — Dalej znajduje się życiorys wodza UOW opis jego aresztowania i śmierci oczywiście w właściwym oświetleniu — Według UOW Hołowiński został najpierw przywiązany do drzewa przez policję a potem rozstrzelany

Na stronie 4 znajduje się artykuł pod tytułem Permanentna rewolucja poświęcony najpierw Hołowińskiemu a później dalszym wskazówkom w akcji sabotażowej na terenie Małopolski Wschodniej

W końcu znajduje się spis wszystkich miejscowości Małopolski Wsch w których UOW dokonało sabotażu we wrześniu ubr

Pismo lwowskie potwierdza że ks metropolita Szeptycki twierdził iż aktów sabotażu nie dokonują czynniki polityczne — Za wszelką cenę starał się ks metropolita odwrócić uwagę rządu i społeczeństwa polskiego od organizacji ukraińskich oczerniając nawet właścicieli dóbr i chłopów polskich że to oni z chęci zysku i zdobycia premij asekuracyjnych podpalały swoje sterty i domy Ostatnia Surma więc jaskrawie przeczy słowom władzy świętojskiego i demaskuje kto, dlaczego i gdzie urządził sabotaże

Podając fakty te do wiadomości dziennik kończy: — Nie wątpimy że Surma doszła już starym zwyczajem do murów świętojskich — Sądźmy że po przeczytaniu tej Surmy możemy złożyć następujące życzenia noworoczne księdzu metropolicie Życzymy ażeby z Nowym Rokiem ks metropolita zabrał się poważnie do wprowadzenia w życie swej diecezji etyki katolickiej i do akcji politycznej a w ten sposób zbudował możliwość zgodnego współżycia Polaków z Rusinami na ziemach czerwieńskich

wił pomocy lekarskiej mimo groźnego stanu choroby — I t d i d

Ks Biskup Buczek kończy memoriał oficjalnym oświadczeniem że wszystkie wypadki zbadał osobiście na miejscu i stwierdza stanowczo ich autentyczność — Do tego dodaje ks Weryński: Oto jak nas widzą zagranicą — I cóż my przeciwstawiamy takiej propagandzie? Musimy zapytać się śmiało i otwarcie — I nie damy się zbywać bylejakimi frazesami — Żądamy stanowczej odpowiedzi — Czekamy na interwencję — Jesteśmy narodem cywilizowanym i chcemy nim pozostać — Jeśli memoriał oparty jest na kłamstwach trzeba go zmiażdżyć i unieszkodliwić za wszelką cenę — A jeśli opiera się ten straszny akt oskarżenia na prawdzie to — czy wolno nie pytać się o winowajców? Czy wolno pozwolić na to żebyśmy — jako naród — stali z piętnem barbarzyństwa wobec Zachodniej Europy

O okrucieństwie!

Znakomity uczony Marjan Zdziechowski profesor Uniwersytetu Wileńskiego który jak wiadomo był jednym z kandydatów Piłsudskiego na stanowisko Prezydenta Rzeczypospolitej po zagnięciu generała Zagórskiego ogłosił dwie znamienne broszury — Pierwsza wyszła w roku 1927 pod tytułem Sprawa Sumienia Polskiego druga została wydana w roku 1928 nakładem Krakowskiej Spółki Wydawniczej jako odbitka z Przeglądu Współczesnego (nr 74 do 76) a odbita została w drukarni Czasu w Krakowie — Tytuł tej broszury brzmi: „O okrucieństwie“

Z broszury tej przytaczamy z I rozdziału Z psychologii okrucieństwa następujące ustępy:

— Gdyby ktoś — mówiłem przed laty w rozbiórce filozofji Schopenhauera — napisał historię okrucieństwa, czyli historię obrzydliwości człowieka, i gdyby obrzydliwość tę przedstawić umiał w całej jej nagoci, czyżby książka taka nie wywoływała w niejednym graniczącego z obłędem wrażenia grozy, przestachu, wstrętu?

Mereżkowski wyraźnie widząc i kreśląc duchową potworność Piotra Wielkiego, nie umie jednak strząsnąć z siebie złowrogi urok cara a to dlatego, wyznaje on, że każdy Rosjanin czuje w sobie zół z Piotra

— Nie widziałem Barrabala i tylko z nim mówiłem telefonicznie Dał mi jedną, czy dwie wskazówki które mogą się bardzo przydać —

W głębokiej zadumie patrzył przed siebie, zapominając o obecności redaktora a usta stulił w trąbkę, jakby miał gwizdnąć Patrząc nań, Field pomyślał że nigdy w życiu nie widział człowieka którego twarz odpowiadała by tak mało jego zawodowi W wyglądzie Joshuy Collie było coś dziecięcego Gdy stał tak niezdecydowany u wylotu ulicy, miało się poprostu chęć ująć go łagodnie za rękę i poprzez szalony ścisk i tłok uliczny przeprowadzić na przeciwległy chodnik Każde przeciętne dziecko, mogące wybierać spośród całego tłumu ludzi, było by sobie jego wybrało za wujaszka Tak samo mógłby figurować jako skromny sekretarz jakiegoś dobrego towarzystwa Ale nawet najbardziej zwariowany fantasta nie mógłby wpaść na pomysł, że w tej chwili umysł Joshuy analizuje subtelnie trzy teorie, by wybrać tę którą dałoby się wyjaśnić owe tajemnicze morderstwo

— Dziwny człowiek z tego Barrabala — począł znowu, potrząsając głową, jakby go za to ganił — Taki jest tajemniczy co się przecież nie zgadza z tradycjami Scotland Yard Zwykle opowiadają wszak wszystko, co im wiadomo jakkolwiek tego niewiele, i zatajają wszystko czego się domyślają, co jeszcze mniej godne wzmianki Oto ułożyłem epigram Dochodzę do przekonania, że z wiekiem staje się coraz bystrzejszy Jak to raz Dawid Garrick zauważył rozmawiając z Sir Joshuą Reynolds'em —

— „Piotr — woła ks Sergjusz Wolko — to nie epoka, ale era, i grzeszyłibyśmy w historii gdybyśmy tą samą miarą mierzyli tych co stwarzają swój wiek, i tych co jego wcieleniem“ —

Czy nie da się to samo powiedzieć o okrucieństwie czy nie stworzył on epoki w Rosji, czy nie oznacza początku ery? Przyjaciół Rosjanom, mówię, że dopóki nie przeklną Piotra i nie wyzwolą się z pod uroku sabotażu w okrucieństwie widząc, nie zrzucą jarzma szewizmu, Bolszewizm jest okrucieństwem zorganizowanym i nie dla tego jedynie, lecz dlatego z ohydą tą walczę w miarę możliwości i zwalczam z nikczemnie Europę wraz z nią —

Na stronie 7:

— „Okrucieństwo polega na umyślnym umyślnym sprawianiu cierpienia istocie żywej — Okrucieństwo jest dla akrutnika — mówi Rene Guyon — najobrzydliwszą — się da wyobrazić, a to dlatego że rozkosz ta w istocie swej, podłością; pastwić się bowiem możemy tylko nad istotą słabszą, bezbronną — lew w klatce na lasce jest u dziecka — Nie dlatego, w okrucieństwie mamy najbardziej odrażającą formę podłości Można tłumaczyć czyn podły spełniony ze strachu, albo dla interesu, ale podłość dla rozkoszy pastwienia się nad tym, kto się bronić nie jest w stanie, nie może nie budzić pogardy najgłębszej w każdym, kto ma w sobie choć by podobieństwo jakiegoś tego, co sumieniem nazywa Okrucieństwo wprowadza w szal, w stan bliski obłędu, i wyraz „pijany krwią“ znają wszystkie języki, że zaś tych pijanych krwią, albo do pijanstwa takiego wdychających albo przyrodzonym z natury do niego usposobionych jest w całym społeczeństwie wielu, bardzo wielu, więc myśli; kaprysy, fantazje tych półwarjatów są — czą groźną, dezorganizują organizm społeczny, trucizną paraliżującą wysiłki wszystkich ludzkiej dobrej woli, skierowaną ku umniejszeniu cierpienia na ziemi — Na wysiłki te okrutnik odpowiada obelżywym śmiechem Co tamtych oburza i poraża, to go pociąga i cieszy; on się zaczyna i zatwardza w namienności swojej, a okropnem tego następstwem jest to, że dla umysłów słabych okrutnik staje się zgubnym przykładem, fatalnym inicjatorem najpotworniejszej rozkoszy“ —

Na stronie 8:

„Wśród występków i zwyrodnień pierwsz miejsce należy się okrucieństwu Gorszym jest okrutnik od samoluba, marnotrawcy, pijaka; rozpusznika — Samolub wielkie może tworzyć dzieła wyłącznie samolubstwem się kierując, z rozrzutności marnotrawcy mogą inni korzystać, pijak i rozpustnik szkodzą przede wszystkim sobie samym Dla okrucieństwa niema i być nie może okoliczności łagodzących, okrucieństwo można tylko przeklinać“ —

Na stronie 9:

— „Ból fizyczny jest rzeczą straszną; kto temu przeczy, ten albo nerwy ma jak postronki albo kłamie udając bohatera Wola, doświadczenie, religja, filozofja wielką mogą być pomocą, gdy trzeba stawiać czoło niepowodzeniom i przeciwnościom, cierpliwie znosić ciosy moralne, tłumić w duszy smutek i zgrzyotę Ale przeciw prawdziwemu cierpieniu fizycznemu wola jest bezsilna, bo ją ból osłabia i w końcu unicestwi — Wie o tem okrutnik, i to mu daje bodźca“ —

Wesoły kącik

— Co mam robić, panie doktorze, na to że twarz mnic, teraz ciągle piecze? —

— Nic groźnego — Niech pani powie swemu narzeczonemu, żeby golił się staranniej! —

— Pozostańmy raczej przy żyjących zbrodniarzach — przerwał Field rozdrażniony — Co powiedział Barrabal? I dlaczego nazywasz go dziwnym człowiekiem?

Joshua przeszukał kieszenie kamizelki, — a było ich sześć — i znalazł świstek papieru z nakreślonym na nim adresem

— Barrabal mi radzi, bym urządził interwiew z tym panem Opowiedział mi też o nim kilka interesujących szczegółów

Field założył okulary i przeczytał:

„Kapitan John Leslie“ — Co to za jeden?

Joshua odebrał skrawek papieru złożył go i na powrót umieścił w kieszeni, zanim zdecydował się odpowiedzieć

— To tajemnica, którą gorąco pragnę rozświetlić — rzekł

Po raz trzeci zapalił papierosa

— Przygotowuje się historia całkiem niezwykła i na śmierć się zagryzam, że „Megaphone“ sprzątnie mi ją z przed nosa Coś mi się zdaje, że już przed trzema tygodniami zabrał się do niej najlepszy ich reporter Pamięta pan przecie, jak bardzo namawiałem —

— Ale redaktor Field nie lubił, by mu przypominało jego błędy

— Niema chyba reportera w całej żurnalistyce któremu Joshua Collie nie mógłby się spokojnie dać wyprzedzić o trzy tygodnie — odparł zachęcająco, a twarz Joshuy widocznie się rozjaśniła — gdyż reporter o anielskiej twarzy wywrzaskował komplementy

Zbrodniarz - zdrajca.

9) Powieść.

Oparł parasol o kosz redaktora (ku wielkiemu niezadowoleniu p Fielda) kolejno obmacywał kieszenie aż wreszcie wydobyl zgnieciony papieros i zapalił

— Znowu morderstwo — rzekł spokojnie

Siwłosy Field spojrzal nań gniewnie z pod krzaczastych brwi i zaczął usta, że siwy wąs zjeżył się raptownie

— A pan sądził, że będzie wesele? — burknął

Ale Joshua był nieczuły na sarkazmy

— Dwa razy strzelono doń tuż z bliska z auto matycznego rewolweru, zaopatrzonego prawdopodobnie w tłumik — mówił, niezbity z tropu — Nazywa się czy też nazywał Larry Graeme i zeszedł poniedziałku wyszedł z więzienia w Dartmoor

Ponownie zapalił papierosa Redaktor był żywo zainteresowany

— Graeme? — spytał — Przypominam sobie to nazwisko Wszak on skradł brylanty pani van Rissik?

Joshua przytaknął z taką godnością, jak gdyby ów czyn Larry Graeme'a budził w nim podziw

— A Barrabal twierdzi, że Graeme dostał się do więzienia na skutek donosu

— Na skutek donosu — Field spojrzal bystro na reportera — Pan widział Barrabala? To historia równie interesująca

Joshua potrząsnął głową

Porzeczka

Obrót towary w roku 1930 — We-wizorycznych obliczeń Urzędu Morskiego towary w Gdyni w 1930 roku przedstawił następująco:

Wszystko razem 3120262 ton towarów a w 1929 roku 506205 ton, wobec 2497900 ton i w 1929 roku

W wywóz złożyło się: 2806662 ton węgla ek-owego 145736 ton węgla bunkrowego, 8872 ton kruszcu, 89765 ton cukru, 15196 ton wyłoków młynowych, 7128 ton ryżu, 9310 ton mąki ryżowej, 59 ton zboża, 11196 ton bekonów, 1058 ton jaj, 485 ton jaj, 1023 ton makuchów, 14102 ton innych towarów

Przywozie figuruje: 274405 ton złomu; 39605 ton soli, 85315 ton tomasyny, 14000 ton saletry; 2029820 ton fosforu, 10975 ton pirytów, 46864 ton żelaza, 64 ton bawełny 20642 ton innych towarów

Ruch statków w 1930 roku — W ciągu ubiegłego roku do portu gdyńskiego razem 2238 statków o pojemności 2029820 ton a wyszło 2230 statków o pojemności 2044000 ton. Wobec 1541 statków o pojemności 1445300 ton na wejściu w 1929 roku i 1457685 ton na wyjściu w 1929 roku

Reprezentowane były bandery 21 narodowości a w tym: polska i gdańska 373 statków, szwedzka 740 statków, niemiecka 377 statków, duńska 221 statków, norweska 152 statków, łotewska 123 statki

Lloyd George przemówił...

Wiedeń — W artykule ogłoszonym w „N Fr” wywodzi Lloyd George że od czasu podpisania traktatów pokojowych nie była sytuacja polityczna tak niepokojąca, jak obecnie — Europa zaczyna się dzielić na 2 obozy: rewizjonistów i antyrewizjonistów — Do rewizjonistów należą: Włochy, Niemcy, Austria i Węgry do antyrewizjonistów: Francja, Belgia, Polska, Czechosłowacja, Rumunia i Rosja przyłączy się do antyrewizjonistów — Lloyd Georgea do rewizjonistów Anglii państwa skandynawskie zachowują swobodę polityczną tak samo jak i Stany Zjednoczone

Lloyd George wyraża zapatrywanie, że rewizjonizm traktatów pokojowych nie musi prowadzić do wojny Rosja nie może wyprowadzić w pole armji, która posiadała jakąś siłę bojową poza granicami Rosji Z tego powodu zakończył się atak na Polskę w r 1920 klęską Stosunek sił między armją rosyjską i armją polską nie zmienił się od tego czasu Armja rosyjska jest wprawdzie silniejsza niż w r 1920, to samo jednak stało się także z armją polską Rosjanie nie mogą mieć żadnych wojskowych planów zdobywczych, gdyż przedsięwzięcie takie doprowadziłoby do definitywnego rozbitcia planu 5-cio lecia Rosyjscy mężowie stanu wiedzą o tem dobrze i dlatego pokojowi światowemu na szereg lat nie zagraża żadne niebezpieczeństwo ze strony Rosji sowieckiej Bez Rosji nie mogą państwa rewizjonistyczne osiągnąć nic gwałtem, aby obronić się przed ewentualnym atakiem Lloyd George kończy uwagą, że jeszcze groźniejszą niż niebezpieczeństwo wojny jest nieuzasadniona obawa przed wybuchem wojny

Warsztaty rzemieślnicze na Pomorzu opustoszeja

Wszak tak niedawno toruński organ sanacji, donosząc o „pożyczkach” dla rzemieślników pomorskich w gorące bredził o nowej „erze”, jaka z łaski pewnego dygnitarza reklamowanego na amerykański sposób, spadnie na warsztaty rzemieślnicze

Wszak jeszcze niedawno, jak „spychałowe” adjutanty rozbijając się po wiecach przedwyborczych zapowiadały z łaski sanacji raj w domach rzemieślniczych

Wszak jeszcze niedawno pewien płatny dygnitarz Izby Rzemieślniczej z racji rodzinnego dziecięcego, zabarykadowany dyplomami, nieczem tuba reklamowa podnosił pod niebiosa te łaski, które spadły na barki rzemieślników pomorskich dzięki opiece tych wysokich opiekunów, którzy o wszystkim decydują i tyle serca okazują rzemieślnikowi polskiemu Obliczano miliony, które z biegiem czasu się kurczyły — a tymczasem niech spojrzą ci panowie na tę klęskę, jaka z dnia na dzień coraz dotkliwiej, coraz boleśniej wciska się do izb rzemieślniczych

Z różnych stron Pomorza otrzymujemy — czytamy w „Słowie Pom” — wiadomości że około 40 proc warsztatów rzemieślniczych, zamknięwszy swe pracownie w dzień wigilijny, zamierza je ewentualnie otworzyć dopiero po Trzech Królach A jeśli nie znajdzie zamówień przedłuży okres opuszczenia warsztatów na czas dłuższy

Ponadto dowiadujemy się, że poważna ilość rzemieślników obniżyła kategorie przemysłowe decydując się przez zredukowanie czeladników i ucni do korzystania z przywilejów kategorii VIII-ej Co to znaczy?

Pożyczka rzemieślnicza okazała się kroplą w morzu a ponadto, na cośmy niejednokrotnie zywiali przyszła zapóźno

Wszakże okazała się w swych warunkach najmniej korzystającą z niej i korzystających tylko ci,

ków, francuska 53 statków amerykańska 47 statków, angielska 40 statków, estońska 38 statków, fińska 31 statków, litewska 11 statków, holenderska 10 statków, belgijska i austriacka po 4 statki czeska 3 statki perska 2 statki i włoska, grecka i japońska po 1 statku

Przejechany przez samochód — W ulicy Portowej został przejechany przez samochód stolarz Franciszek Chojna w chwili gdy zamierzał przejść na drugą stronę — Samochód odrzucił go na bruk tak silnie że odniósł złamanie nogi i ciężkie wewnętrzne pokaleczenia — Wstanie beznadziejnym odwieziono go do lecznicy — Winę w wypadku ponosi sam wymieniony

Ruch ludności — Z końcem roku ubiegłego liczba mieszkańców wynosiła 44331 osób — W porównaniu ze statem z miesiąca listopada w przeciągu grudnia ubyło 94 osób

Kartuzy — Z gimnazjum — Z dniem 3 stycznia br objął stanowisko dyrektora w miejskim gimnazjum p dr Orzech z Warszawy — Pełniący tymczasowo czynności dyrektora gimnazjum ks prałat dr Teichert na wyrażoną prośbę nadal będzie udzielał lekcji w wyższych klasach gimnazjalnych

Wąbrzeźno — Zgon w poczekalni lekarza — W sobotę przybył po poradę lekarską do p dr Kawczyńskiego 76 letni robotnik Behnert zatrudniony w tartaku p Obsta — Czekając swej kolejki stał z rzec zmarł

który wykazał się mogą pewnemi a znanemi co do charakteru „zasługami”

Zaledwie jednostki dla zakrycia taktyki pożyczkowej, otrzymały pożyczkę bez „zasług” Byłoby rzeczą wskazaną by instytucje rozprowadzające pożyczkę zdały sprawę — ile jej w poszczególnych powiatach realnie rozprowadziły i jakie mi kierowały się motywami

Wiemy, że ciała opiniodawcze nie będą mogły w całej rozciągłości odpowiadać za wynik pożyczki i że „inne duchy były tu czynne” — ale sprawozdania takie doprowadzić nas mogą do ustalenia źródeł niejednych zagadek

Dziś rzemieślnik polski staje w sytuacji gospodarczej niejednokrotnie gorszej niż robotnik, który tęsknym okiem nadziei spogląda przynajmniej na Fundusz Bezrobocia Dla rzemieślnika czy będzie on mistrzem, czy czeladnikiem ta droga jest zamknięta

Sprawa nędy i to z dnia na dzień coraz gorszej panoszącej się w rzemiośle na Pomorzu zajęć się winny organizacje rzemieślnicze a przede wszystkim te, które nie mają potrzeb zważać na czule nagiotki sanacyjne przerożonych panów „dyrektorów”, „sekretarzy”, „referentów” itd — Tu chodzi o byt tysięcy rodzin i warsztatów

Mówi się głośno o nędzy rolników, przemysłowców, kupców — zapomina się jednak o potulnym, cichym nie znającym klamek protekcji — rzemieślniku

ROZMAITOŚCI

Kolej przez Saharę

Projekt budowy takiej kolei został już przygotowany przez Francję z przedłożeniem odpowiedniego wniosku parlamentowi francuskiemu do za- twierdzenia Kolej ma dwojakie zadanie: połączenie kolonii francuskiej północnej Afryki z kolonjami poza Saharą, oraz z kolejami angielskimi, belgijskimi i portugalskimi w kolonjach pod równikiem

Długość całej linii z Bou - Arfa do Segon i dalej do Niamey wyniesie 3450 km z czego 1900 kmtr linii będziebiegło wprost przez Saharę a 1550 kmtr wzdłuż Nigru

Prace przygotowawcze potrwać około dwóch lat, a sama budowa 8 lat Kolej ta zatrudniać będzie 2000 robotników w Algerze i około 2000 w Sudanie Koszty całej kolei wyniosą 3 miljardy franków

Zwrot dóbr skonfiskowanych po powstaniu

Sąd Okręgowy w Grodnie rozpoznawał sprawę o dobra Świsłockie skonfiskowane po listopadowym powstaniu Tadeuszowi Tyszkiewiczowi który walczył jeszcze pod znakiem Kościuszki z jego rąk otrzymał pierwszą szarżę oficerską następnie z Napoleonem odbył kampanję moskiewską w 1831 roku wystawił pułk kawalerji a życia dokonał jako wygnaniec na paryskim bruku

Prokuratorja generalna w słowie i na piśmie oponowała przeciwko zwrotowi dóbr — Sąd Okręgowy po kilkakrotnem odraczeniu sprawy zasądził powództwo zgodnie z wywodami rzeczników sprawy adw Szyszkowskiego i adw Władysława Nadratowskiego

Krokodyle pożarły 80 ludzi

Holendersko — indyjska prasa donosi że w południowym Borneo plaga krokodyli rozszerzyła się w zatrważający sposób — Mieszkańcy tych okolic nie wazą się wychodzić ze swych domów po zachodzie słońca — W Benoa Anjer głównem ośrodku tej krainy są krokodyle panami sytuacji — Od grudnia 1929 roku do listopada roku następnego w samym Benoa Anjer porwały krokodyle z wybrzeża albo z łodzi nie mniej jak 80 ludzi — Gwałtowna walka przedsięwzięta przez tubylców wpłynęła czasowo na zmniejszenie się liczby dra- pieżców — Ostatnio jednak bestje te rozmnożyły się w tak wielkim stopniu że tylko bardzo energiczne zarządzenia mogą je w znaczący sposób zmniejszyć

Skamieniałe pnie z przed 15 milionów lat

Z Oktawy donoszą o dokonaniem przez kilku amerykańskich geologów, odkryciu skamienia-tych pni w piaskach otaczających Fort Mac Murray, w północnym stanie Alberta

Pnie te doskonale zakonserwowane pochodzą jak miały wykazać pierwsze badania, z przed 15 milionów lat Wiadomem było uczonym, że olbrzymie lasy pokrywały w odległych erach geologicznych, zachodnią część kontynentu amerykańskiego — Drzewa znalezione w piaskach należą do specjalnego, zaginionego już gatunku Geolodzy twierdzą, że odkrycie ich może wywołać przewrót w dotychczasowych teoriach o roślinności epok poprzedzających erę historyczną Badanie pni wykazało, że należą prawdopodobnie do okresu poprzedzającego okres ukształcania się warstw węglowych Drzewa odkryte w Ameryce należą zdaniem geologów, do gatunku bardzo zbliżonego do drzew znalezionych swego czasu w warstwach kamiennych w Japonji — co mogłoby oznaczać, że kontynent azjatycki w całej swej części pomocnej był początkowo połączony z kontynentem amerykańskim Poszukiwania w okolicy Fort Mac Murray będą przeprowadzone nadal, kosztem uniwersytetu w Nowym Jorku

„Automat”

Niewątpliwie największą plagą 20 wieku jest zautomatyzowanie życia przejawiające się w sposób nieraz bardzo przykry To co nasi dziadkowie i pradziadkowie wykonywali spokojnie i dokładnie z rozmysłem i z należytym namaszczeniem, my musimy robić szybko bez namysłu i przez to czę- stokroć szkodliwie

Jeżeli p Filip z Konopi chciał rozmawiać z panem, dajemy na to Grzędzicę, posesjonatem na Ożarowie, to albo posyłał mu myślnego z wezwaniem do siebie, albo też jechał do niego rzemie- nym dyszlem, prowadzącym od sąsiada do sąsia- da Podróż taka trwała nieraz dwa tygodnie, ile tedy czasu miał p Filip z Konopi na to, aby do- kładnie obmyśleć treść rozmowy, a jeśli to był in- teres o treść tego interesu, i jak dobrze był przy- gotowany na dyskusję z sąsiadem

Co się dzieje dzisiaj? Bankier zamieszkały w Paryżu porozumiewa się z bankierem zamieszkałym w Nowym Jorku w ciągu 15-minutowej rozmowy telefonicznej i naj- większe może zrobić głupstwo, a potem cały szereg klientów owych banków strzela sobie w łeb, bo naskutek takiej rozmowy wyniknąć może krach na giełdzie albo szereg bankructw

Jeśli kto dawniej coś kupował, robił to z namysłem, długo oglądając towar w sklepie, dzisiaj wrzuca monetę do automatu i kupuje — przeważ- nie nie to co chciał —

Weźmy na przykład obsługę osobistą Dawniej szy kamerdyner był to człowiek zaufany, wiedział że wierzycieli należy zrzucić ze schodów, piękne panie przyjmować miłym uśmiechem i kwiatami dostawców zapewnić o regularnej zapłacie, dzia- siaj robot, człowiek zaklęty w maszynę, ma tylko wewnątrz fonograf powtarzający swojemu panu najprzkrzejsze wymysły rzucane pod jego adre- sem przez klientów, jeśli koogoś wyrzuci za drzwi, to napewno nie tego, którego potrzeba bo dyspozycje powierzone wykonywa automatycz- nie, pięknym paniom daruje weksle, a dostawcy kwiaty

Jeden z moich przyjaciół odprowadzając swą narzeczoną zagranicę, rozstawał się z nią w Ber- lincie Ponieważ chciał ją pożegnać kwiatami i zro- bić jej małą niespodziankę ofiarowaniem jej pie- ska bolończyka, umówił się z nią, na dworcu tuż przed odejściem pociągu do Paryża

Przybył na dworzec na 10 minut przed ode- ściem pociągu i począł szukać automatu z biletami peronowymi Pies przerażony hałasem szcze- kał nielitościwie, kwiaty ciągle wysuwały się z pod bukietu funkcjonowanie więc miał znacznie utrudnione Nareszcie dopadł jakiegoś automatu wrzucił 20 fenigów wyskoczyły szelki, następny automat obdarzył go czekoladą, jeszcze następny papierem listowym potem przyszła kolej na Baedekera, książkę Ullsteina o treści sensacyj- nej itd itd Wreszcie po długich zabiegach dostał bilet peronowy Gdy ostatecznie dotarł na peron, narzeczoną jego już przed 15 minutami odjechała Następnego dnia otrzymał od niej z drogi telegra- ficzne zerwanie zaręczyn Doprowadziło go to do takiego szału, iż zdemolował wszystkie automaty na Friedrichstrasse

Oto do czego doprowadziło wprowadzenie au- tomatów, tak czasem niezbędnych, ale tak bar- dzo niebezpiecznych

Nie będę tu wymieniał wszystkich plag, jakie wprowadzenie automatów stworzyło, chcę stwier- dzić tylko że przyspieszenie tempa życia nie daje człowiekowi szczęścia Lepiej według starej, za- cnej, niemieckiej zasady: „;langsam aber deutlich”

Redaktor odpowiedzialny: Bonifacy Chmielewski, Chojnice
Drukarnia drukarz: „Dziennika Pomorskiego” w Chojnicach
Wydawca: Juliusz Schreiber; Chojnice

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 8. stycznia 1931 r.

Podziękowanie

Szanownym Gospodyniom Balu Akademickiego za łaskawe wsparcie naszego bufetu oraz wszystkim innym którzy przyczynili się do uświetnienia naszego balu składamy niniejszem serdeczne podziękowanie. Komitet Balu Akademickiego

Świetlnie zapowiadający się Bal Akademicki

odbył się w poniedziałek przy licznej frekwencji z miasta i okolicy — Od samego początku panował miły i wesóły nastrój — Bal zaszczycili swą obecnością między innymi pp Starosta Dr Zaleski prez sądu Dr Drozdowski, burm Dr Sobierajczyk oraz inni przedstawiciele władz — Niewątpliwie bal ten stanowił jak zwykle clou karawaułu chojnickiego to też należy się pełne uznanie komitetowi balowemu — Jak nas informuje komitet czysty zysk z balu wynosi 489 zł które przeznacza się na samopomocę studentów chojniczan

Na hydroplany wojenne i pracę narodowe na Pomorzu złożono: Urzędnicy Urzędu Skarbowego 13,20 zł Urzędnicy Kasy Skarbowej 4,10 zł Oficerowie i Podoficerowie Inspektoratu Straży Granicznej 18,45 zł p an Roliński w imieniu Związku Fryzjerskiego w Chojnicach 7 zł Urzędnicy Urzędu Akcyz i Monopoli 5,20 zł Szkoła Powszechna Siłno koło Chojnic 4,25 zł Szkoła Powszechna Ogo rzeliny 21,67 zł Szkoła Powszechna w Losinach 21,21 zł Szkoła Powszechna Gockowice 21,60 zł Szkoła Powszechna Malachin 7,30 zł Szkoła Powszechna żeńska Czersk 26,85 zł Jan Landowski Śliwice 14 zł Stacja Kolejowa Chojnice 51,80 zł Towarzystwo Urzędników Krajowych Zakładu Poprawczego w Chojnicach 17,75 zł Za powyższe składki składa serdecznie Bóg zapłać Zarząd Mięsiąca Pomorza

Teatr amatorski

W niedzielę dnia 4 bm wieczorem odbyło się w sali hotelu Centralnego przedstawienie teatralne pod tytułem Walek koszynerz urządzone staraniem Towarzystwa Ludowego pod opieką św Antoniego — Gra całego zespołu stała na niezwykle wysokim jak na amatorów poziomie — To też publiczność wypełniająca salę po brzegi zupełnie zasłużyła oklaskiwaniu grających — Wyróżniali się specjalnie p Dąbrowska grająca rolę matki ko syciera Walka i p Talaśkówna odtwarzająca rolę Franii siostry Walka — Bez zarzutu wywiązali się z objętych ról: panna Homówna (Marynka) jej siostra (Kasia) p Talaśka junior (Walek) p Roy nowski (grający łącznie po mistrzowsku rolę Kuby kowalczyka) p Gierszewski (Maciek) p Szóstak (Kościuszko) i p Wiśniewski (adjutant Kościuszki Reżyserem był zasłużony działacz społeczny pan Szmelter — Odegrana sztuka wywołała u publiczności tutejszej zachwyt i została przyjęta przez nią z wielkim uznaniem ze względu na technikę aryzm a następnie piękne kostjomy historyczne i dostosowane do sztuki dekoracje — Była to prawdziwa uczta duchowa dla społeczeństwa naszego Inicjatorom i wykonawcom imprezy należy się pełne uznanie — Po przedstawieniu odbyła się za bawa taneczna

Podatki w styczniu

W styczniu br płatne są następujące podatki bezpośrednio:

- 1) do 15 stycznia — zaliczka miesięczna na poczet państwowego podatku przemysłowego od obrotu osiągniętego w grudniu ubr przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat i przemysłowe I — V kategorii prowadzące prawidłowe księgi handlowe oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze;
  - 2) do 15 stycznia — zaliczka kwartalna na poczet państwowego podatku przemysłowego od obrotu za kwartał IV 1930 roku w wysokości 1/5 kwoty podatku wymierzonego za rok 1929 przez przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe nie prowadzące prawidłowych ksiąg handlowych oraz przez zajęcia przemysłowe i samodzielne wolne za jęcia zawodowe;
  - 3) w ciągu stycznia — 4 kwartalna rata zaległości podatku gruntowego dochodowego i majątkowego od rolników zalegających z temi podatkami w dniu 1 stycznia 1930 roku w łącznych kwotach ponad 100 zł którzy jednak uiszcili w terminie płatności 1 i 2 ratę podatku gruntowego za r 1930;
  - 4) w ciągu stycznia — 2-ga połowa zaległości podatku gruntowego, dochodowego i majątkowego od rolników zalegających z temi podatkami w dniu 1-szym stycznia 1930 roku w łącznych kwotach do 100 złotych;
  - 5) podatek dochodowy od uposażeń służbowych emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę — w ciągu 7-miu dni po dokonaniu potrącenia
- Nadto płatne są zaległości odroczone i rozłożone na raty z terminem płatności w styczniu tudzież podatki na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w tym miesiącu

Kino Nowości

wyświetla w czwartek i piątek o godzinie 8,15 Kobieta nawskroś współczesna łącząca w sobie inteligencję, dowcip temperament, wdzięk i elegancję Bebe Daniels w filmie Reporterka z Wieczornika jej partner Neil Hamil Ton — Film pełen jest przemilych ujmujących momentów — Bebe Daniels znana nam z obrazu Córka Szeika

Nowy projekt podatku budowlanego

Dobrze poinformowane dzienniki żydowskie dowiadują się że Ministerstwo Robót Publicznych w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu i Ministerstwem Skarbu opracowuje projekt podatku na cele budowlane

Autorzy projektu wychodzą z założenia że za dłużenie hipoteczne właścicieli domów na terenie Rzeczypospolitej wynosiło w przybliżeniu złotych 5000000000, natomiast właściciele domów na mocy tak zw lex Zoll spłacili jedynie 570 milionów — czyli zarobili 4 miliardy 430 milionów złotych 6 procent od powyższej sumy rocznej wynosiłby w przybliżeniu zł 267 milionów

W dalszym ciągu autorzy projektu zwracają uwagę że lokatorzy domów placą zł 544 milj komornego miast 936 milj (waluta złota) Nadto zwracają oni uwagę że wielu właścicieli mieszkań wynajmuje pokoje sublokatorom osiągając dość czę sto zysk większy niż wynosi czynsz dzierżawny mieszkań

Wychodząc z powyższych założeń projekt przewiduje obłożenie specjalnym podatkiem wszystkich tych gospodarzy domów, którzy umorzyli za dłużenia hipoteczne na mocy lex Zolla nadto przewidziany został wyższy podatek dla odnajmujących mieszkania sublokatorom oraz dla większych mieszkań — Szczegóły projektu oraz wysokość podatku zostanie ujawniona po opracowaniu uzasadnienia w Komitecie ekonomicznym ministrów — Na posiedzeniu komitetu ekonomicznego ministrów zostanie również rozwiązany plan in westycyjny rządu — Zda się że ten projekt nie ucieszy ani właścicieli nieruchomości ani lokatorów

Powiat

Śliwice — My zebrani członkowie Tow Powst i Wojaków im Traugutha w Śliwicach na dzisiejszym zebraniu (dnia 4 1 31 r) uchwalamy następującą **rezolucję:**

Zważając na to że hasło naszego drogiego sztandaru brzmi „Bóg i Ojczyzna“ i wszyscy zjednoczeni pod tym sztandarem jesteśmy prawymi i gorliwymi obywatelami naszej ukochoanej Matki — Rzeczypospolitej Polski nie możemy się pogodzić z akcją i z wolennikami tej akcji którzy uwięzili wybranych mężów ludu byłych posłów w Brześciu nad Bugiem i ich tam traktowali w sposób nie liczący się z godnością obywatela polskiego — Jesteśmy obywatelami Borów Tucholskich i jakby się może na zewnątrz wydawało żyliśmy jak ślimak w skorupie potulni i posłuszni dla wszystkich; lecz traktowanie więźniów brzeskich przez oficerów zawodowych nas obraża i żądamy stanowczo aby Okręg Związku Powst i Wojaków na Pomorzu w Toruniu domagał się kategorycznie wyswietlenia tej sprawy i ukarania winnych — Sądymy że Związek Oficerów rezerwy Rzeczypospolitej w Warszawie do naszej akcji się przyłączy gdyż stoi na straży honoru oficerów rezerwy których w Brześciu tak haniebnie traktowano — Mamy nadzieję że głosy nasze nie będą stracone i wyswietlenie sprawy nastąpi

15 miljonów książek w Polsce

Polska posiada 17 wielkich bibliotek, z których każda liczy ponad 100000 tomów Największą jest Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie licząca 750,800 książek; Drugie miejsce zajmuje Biblioteka Uniwersytetu w Krakowie, licząca 570,000 tomów Biblioteka Miejska w Bydgoszczy posiada zgórą 150,000 tomów o charakterze przeważnie naukowym Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu posiada około 70,000 tomów Biblioteka Tow Przyjaciół Nauk w Poznaniu liczy 51,000 dzieł w 110,000 tomach Książnica Miejska im Mikołaja Kopernika w Toruniu, utworzona w 1923 r poszczycić się może 100,000 tomów

Prócz tych bibliotek - olbrzymów mamy tysiące mniejszych bibliotek, rozsianych po miastach wioskach, a nawet po prywatnych domach Ogółem mamy obecnie w Polsce 35 tysięcy bibliotek posiadających około 15 milionów książek

Sejm złodziejski obraduje w Chicago

W tych dniach Król złodziei amerykańskich — Henry Mayhew zwołał wszystkich swych kolegów po fachu do Chicago celem odbycia wspólnej konferencji — Na złodziejski ten sejmik przybyło 150 przedstawicieli świata kryminalnego w tem wszyscy w wieku lat od 16 do 20 — Jeden nawet z delegatów, jakkolwiek liczył dopiero lat 15 był już 29 razy karany za kradzież — Konferencja która odbyła się w Americ Unioj Scool zajmowała się pono sprawą ubezpieczenia złodziei na starość i na wypadek niezdolności do pracy

Nowy wynalazek w dziedzinie zegarmistrzostwa

Szwajcarskiemu przemysłowi zegarmistrzowskiemu udało się po długoletnich próbach skonstruować nowy typ zegarków ręcznych które nie będą wymagały nakręcania a poruszane będą jedynie mimowolnymi ruchami rąk — 2 godzinne noszenie takiego zegarka wystarcza aby szedł on przez 30 godzin bez przerwy w stanie pozabawionym wszelkiego ruchu — Zegarki te zwane Haarwood sporządzone są z jednolitego metalu i zupełnie się nie otwierają tak że wszelkie zanieczyszczenia albo uszkodzenia pod wpływem wilgoci jst wykluczone

Zbyt wiele orłów

pojawiało się oczywiście nie w przenośni, ale w kan tonie Grisons w Szwajcarii Orły, wymierające już, jak sądzono niesłychanie się rozmnożyły tego lata Miejscowa ludność żyje wciąż w niepokojach z powodu wyrządzanych przez drapieżne ptaki szkód To też władze wydały pozwolenie strzelania do drapieżników

Prawdziwe historyjki o mądrych słońach

W nadzwyczaj zajmującej książce Anglika Watsona pod powyższym tytułem znajdujemy ciekawe obrazki z życia słońi które dobitnie świadczą o mądrości i inteligencji tych poczytych zwierząt — W Negercoile posiadał jeden z obywa teli słońia którego używał do dźwigania drzewa — Pewnego razu wyjeżdżając oddał zwierzę pod opiekę jego dozorcę prosząc równocześnie znajomej misjonarki aby uważała czy ten ostatni będzie należycie dbał o słońia — Niestety już w kilka dni po wyjeździe właściciela zauważyła owa misjonarka że porcje żywnościowe, przeznaczone dla zwierzęcia szybko znikają — Udała się przeto do zagrody a widząc słońia stojącego przed pustym żłobem zapytała dozorcę czy istotnie jego wychowanie tak się potrzebuje czy żywienia — Zanim jednak ten zdołał odpowiedzieć słoń z rykiem uchwycił go trąbą do sąsiedniej komory gdzie odrzuciłszy łapami zasłonę z desek, wskazał swej obrończyni skradzione przez dozorcę wozy z bananami, do których napróżno przez kilka dni tęsknił

Kapitan Shipp dał jednemu słońiowi, chleba z masłem do którego nasypał trochę pieprzu — Po 6 tygodniach zaszedł znów do słońia udając że o niczem nie wie — Mądre zwierzę grało również czułą komedijkę w pierwszej jednak chwili zaczerpnęło trąbę wody i niespodziewającego się takiego przyjęcia kapitana oblało od stóp do głowy

Pewien bogacz w Kalkucie posiadał słońia, który jednej nocy sprzykrzywszy sobie służbę uciekł swemu dozorcę — Rozgniewany tem właściciel oskarżył sługę o kradzież zwierzęcia i zaprzędał go wraz z rodziną w niewolę — Po 12 latach niedzeczności ten znalazł słońia w dółkiem stadzie Mądre zwierzę natychmiast przybiegło do swego dawnego dozorcę i skacząc i porykując radośnie pozwoliło się zaprowadzić do swego właściciela

Czytajcie i rozpowszechniajcie „Dziennik Pomorski“

Wesoły kącik

Dzieci

„Cóż Elzuniu, nie pocałujesz wujaszka?“
„Ależ owszem, czy mam cię pocałować a la Greta Garbo czy a la Liana Haid?“

RUCH W TOWARZYSTWACH

Stowzictwo Narodowe w Chojnicach — Zebranie plenarne dnia 9 bm (piątek) o godz 8:30 wiecz w lokalu p Węsierskiego — Wstęp mają tylko członkowie za okazaniem zaproszenia Zarząd

Lutnia — Lekcje śpiewu odbędą się w piątek dla Soprano i Altu w sobotę dla kompletnego chóru męskiego o godzinie 8 wieczorem w szkole — O przybycie wszystkich członków uprasza Dyrygent

Lutnia — Walne Zebranie odbędzie się w czwartek dnia 15 stycznia br o godzinie 20 w lokalu p K Seydy — O udział wszystkich członków czynnych i nieczynnych uprasza Zarząd

Towarzystwo Gimn Sokół oddział żeński — Walne zebranie oddziału żeńskiego odbędzie się w czwartek dnia 8 bm o godzinie 8 wieczorem u p Węsierskiego — Zarząd

Klub Mandolinistów przy KPW w Chojnicach W czwartek dnia 8 bm o godz 7 odbędą się ćwiczenia mandolinistów II oddziału u p Bucholza — Szosa Gdańska 20 — Przybycie wszystkich członków konieczne Dyrygent

Klub Tennisowy w Chojnicach — Roczne walne zebranie Klubu Tennisowego odbędzie się w piątek o godzinie 8,30 w lokalu Priebe — Uprasza się o przybycie wszystkich członków Zarząd

Podoficerowie Rezerwy Koło Chojnice — Zebranie miesięczne odbędzie się w piątek dnia 9 1 br o godzinie 19,30 w lokalu kol Jażdżewskiego plac Jerzego 5 — Z powodu bardzo ważnych spraw przybycie wszystkich członków konieczne

Jedność! Roliński prezes

Klub Żeglarski Chojnice — W poniedziałek dnia 12 bm o godzinie 20:30 zebranie miesięczne w hotelu Engla — Przybycie wszystkich członków pożądane Zarząd

Towarzystwo Gimnastyczne Sokół — Roczne walne zebranie odbędzie się dnia 15 stycznia br o godzinie 20 tej w lokalu Priebe na które są zobowiązani przybyć wszystkie drużyny i wszyscy drh

O ile nie zjawi się statutem przewidziana ilość członków nastąpi po 15 min przerwie ponowne zebranie ważne bez względu na ilość obecnych Członem! Zarząd

Lichnowy — Roczne walne zebranie Towarzystwa Powstańców i Wojaków odbędzie się w niedzielę dnia 11 1 br o godz 6 po południu w szkole — O liczny udział uprasza Zarząd

Z powodu zmiany siedziby sprzedam dobre utrzymany

dom

w dobrem położeniu w Chojnicach Gdzie wskaże eksp. Dzien. Pomorskiego

Używaną

sypialnię, jadalnię, fortepian, oraz różne inne rzeczy dobrze utrzymane na sprzedaż.

Człuchowska 14 I.

Losy

Loterji Państwowej — zamlana do 10. bm.

Kolektura Loterji Państw.

Kupuję suche

szczapy opałowe

Smeja, Chojnice
Dworcowa 25.

KINO NOWOŚCI

W czwartek i piątek 8 i 9 hm. o g dz. 8.15

Wielki podwójny program!
Razem 20 akt.

I. Kobiet nawszkroś współczesna, łącząca w sobie inteligencję, dowcip, temperament, wdzięk i elegancję

Bebe Daniels

znana z „Córka Szeika“ w filmie

Reporterka z wieczorniaka

jej partner **Neil Hamilton.**

II. **Największa Sensacja!**

Ken Maynard

bezkonkurencyjny Król sensacji ze swym fenomenalnym koniem Tarcanem w najnowszym filmie

Człowiek bez nerwów

Frapująca akcja! Powikłane sytuacje!
Cudowne krajobrazy!

Ceny zwykle! Sala dobrze ogrzana!

Książki religijne i powieściowe

Zgah Han

Bolesław

Genowefa

Dokąd idziesz Panie

O chatę

Pan Twardowski

Od kolebki do grobu

Od wsi do wsi

U stóp mistrza

Kłusownik

Na tropie zbrodniarzy

Serce Jezusa a dzieci

O dobrem wychow. dzieci

Chrześcij. pomoc chorym

Z Tajemnic masonerii

W Obronie Matki Ziemi

Cudowne Praskie

Dzieciatko Jezus

Wierna Róża

O chleb Żywota

O Naślad. Jezusa Chryst.

Żyweem zamurowana

Wykłęty

Znaki Wieszczą

Zdrajca Powstańców

Nowenny do Naśw. Marji

Panny i św. Tereski

Wiadom. z Konnersreuth

poleca

Księgarnia „Dziennika Pomorskiego”
w Chojnicach.

Kucharka-gospoia

potrzebna od 15 bm. i panna do dzieci władająca dobrze językiem niemieckim.

Gdzie wskaże ekspedycja „Dziennika Pomorskiego”

Dziewczyna

do dzieci i prac domowych może się zgłosić

Lewandowska,
Dworcowa 40 II.

Tapety Jak największy wybór
Przeszło 150 gatunków na składzie, od najtańszych do najwykwintniejszych.

Kolekcja okazowa na życzenie. Lisztewki do tapet, szlaki, (borty) szablony, farby, pokesty, lakiery.

Najkorzystniejsze źródło zakupu.

Drogerja i Handel Farb.

BraciaHubert właśc. **Juljan Hubert**
Chojnice, Pomorze. Gdańska 18.

Telefon 219. rok zał. 1894.

Agendy dla Handlu i Przemysłu 1931 r.

oraz kalendarze terminowe

poleca

„Księgarnia Dziennika Pomorskiego”

2 łóżka

na sprzedaż (duże i dziecięce) dobrze utrzymane z materacami.

Górny,

Sz. Bytowska Osa'y nr. 9

Pomieszkania

4-6 pokoj. z łazienką poszukuje się zaraz. Łask. oferty pod mieszk. do eksp. Dzien. Pom.

Sprzedaż - Inwenturowa

Począwszy od środy dnia 7 stycznia br.

Wielka niżka cen!

Wielka niżka cen!

Proszę zwrócić uwagę, na niskie ceny w oknach wystawowych.

Juljusz Schreiber, Chojnice

Rynek 17.

Telefon 48.

W celu opróżnienia mych olbrzymich zapasów, udzielam do 17. I. 31 na wszelkie

zimowe 15% rabatu, oraz na towary wzięzione 10% rabatu.

Proszę zwrócić również uwagę, na zapasy starszych towarów, na które zniżyłem cenę do 50%.

Każdy znajdzie dla siebie coś stosownego!

Korzystajcie z niebywalej okazji!

Ludwig Rasch
Chojnice